

Kooskõlastustabel

Nr	Ettepaneku/märkuse sisu	Eelnõu koostaja seisukohad/vastused
Eesti Pangaliit		
1	Pangaliidu arvamusel ei vasta RahaPTS § 17 muudatused eelnõu eesmärgile isikuandmete töötlemist korrastada ja tagada kooskõla EL õigusega, vaid lisatakse sisulised regulatiivsed täiendused kontaktisiku kooskõlastamiseks RAB-i poolt. Samuti ei tulene kontaktisiku regulatsioon EL õigusaktist. Arvestades, et küsimus on kohustatud isikute, sh pankade jaoks sisuliselt väga oluline (mõju töötajate valikule), palub Pangaliit muudatused eelnõust ära jätta, tagamaks sisuline täiendav arutelu kohustatud isikutega või alternatiivselt arvestada allolevate ettepanekutega. Esiteks, kavandatava RahaPTS § 17 lõike 6 muudatuse ja RahaPTS § 72 lg 2² lisamise valguses leiame, et vajalik on täpsemalt välja tuua, millistele nõuetele peab kontaktisik vastama ja milline on kontaktisiku kooskõlastamise protsess õiguslikult. Selleks palume muuta ja täiendada RahaPTS § 17 lõiget 5 esitades täpse loetelu tingimustest, mis välistavad kontaktisikuks saamise või olemise. Analoogia korras ning näitlikustamiseks – kohtute seaduse § 47 lõige 2, finantsinspektsiooni seaduse § 20 ning 30. Täpse loetelu olemasolu annaks isikule endale ja ka krediitiasutusele selguse, millised on kontaktisiku ametikohal töötamise eeldused. Seoses kontaktisiku määramise protsessiga märgime, et antud juhul puudub selgus, mis liiki menetlusega on tegemist, milline on õiguslik mõju kohustatud isikule ja kandidaadile ning kuidas saab kooskõlastuse andmata jätmist vaidlustada. Samuti puudub praegu konkreetne alus vaatamaks antud hinnangut jooksvalt üle, st § 17 lõige 5 sätestab hetkel aluse kandidaadi sobivuse hindamiseks kontaktisiku määramisel.	Selgitatud ja täiendatud. Esmalt selgitame, et korrektse ärialase maine mõtestatakse RahaPTS-is lahti § 72 lg 2 kaudu, mille kohaselt ei ole isikul korrektset ärialast mainet muu hulgas, kui /...../ ning järgneb vastavate välistuste loetelu. Laitmatu maine mõtestatakse lahti RahaPTS § 17 lõike 6 kaudu, mille uue sõnastuse kohaselt baseerub laitmatu maine nii RahaPTS § 17 lõikes 6 kui ka RahaPTS § 72 lõikes 2 nimetatul. Seega kuivõrd mõistete sisus on mõnetine erisus, puudub hetkel vajadus mõistete ühtlustamiseks. Muudatust ei ole võimalik eelnõust välja jätta. Puudustele korrektse ärialase maine ja laitmatu maine kontrolli regulatsioonis on viidanud õiguskantsler⁴ oma 17.06.2024 kirjas, mis tingis ka vajaduse kõnealuste muudatuste tegemiseks. Peame oluliseks selgitada, et kontrolli sisuline osa

	Leiame, et menetlus kontaktisiku kooskõlastuse kaalumiseks ning korrektse maine kindlakstegemiseks peab olema õiguslikult läbipaistvam. Teiseks leiame, et vajalik on RAB-i kooskõlastamiseks tehtavate toimingute ühtlustamine kontaktisiku olemusega. Siinjuures juhime tähelepanu, et § 17 lõige 5 kasutab definitsiooni „laitmatu maine“, kuid § 72 lõige 2² annab alused „korrektse ärialase maine“ kontrollitoiminguteks. Lisaks, § 72 lõike 2² mitmed punktid ei ole Pangaliidu hinnangul eelnõu seletuskirja (punktid 5,6,19 ning 32) kohaselt põhjendatud kui sobivad, vajalikud ega mõõdukad isikuandmete töötlemiseks – näiteks sissesõidukeeldude register, arvestades, et RahaPTS § 17 lõige 5 võimaldab kontaktisikuks määrata üksnes isikut, kes töötab alaliselt Eestis; samuti eraõiguslike juriidiliste isikute andmekogude päringud, mis viitab mitteammendavale lootelule registritest andmete kontrollimisel seejuures ka selgituseta neis registrites sisalduvate andmete õigsuse ning ajakohasuse kohta. Täpsemat selgus ülaloodud registripäringute tegemisele ei anna ka eelnõu seletuskirja paragrahvi 1 punkti 19 selgitus. Tervitaksime ka seletuskirja täiendusi, kus viidataks juba avaldatud EL AML Paketile, eeskätt AMLR artiklile 13, seoses sarnase reguleerimisalaga.	ei muutu ega täiene ning seaduse muudatusega on peetud oluliseks edasi anda kontrolli teostamisel tehtavaid tegevusi ja päringuid, et seeläbi muuta protseduuri tervikuna läbipaistvamaks. Oleme seletuskirja täiendanud ja lisanud selgitused, mida ja milleks erinevate andmekogude andmete põhjal kontrollitakse, kuid hetkel ei pea me võimalikuks anda seadusetasandil täpne loetelu tingimustest, mis välistavad kontaktisikuks saamise või olemise. Seesugune välistus võib kaasuse põhiselt varieeruda ning pidevalt muutuvates tingimustes võib kitsa raamistiku seadmine pigem soodustada uute rahapesu ja terrorismi rahastamise skeemide praktiseerimist ja väljatöötamist.
2	Eelnõu punkt 7 – RahaPTS § 49 lõike 7 täiendamine Pangaliit tervitab antud muudatust (mh eelnõu punkti 9 muudatust), kuivõrd kohustatud isikutele tagasiside andmine on ülimalt oluline, et tagada parem arusaamine riskikeskkonna suundumustest ning täiendamaks kohustatud isiku põhiselt riskijuhtimise süsteemi. Teeme ettepaneku, et rahandusministeerium kaaluks täiendavaid regulatiivseid viise või alternatiivselt täiendavaid selgitusi eelnõu selgituskirjas, et tagasiside andmine vastaks veelgi paremini tagasisidestamise eesmärkidele, muuhulgas eesmärgile teha RAB-ile võimalikult kvaliteetseid ning operatiivseid teateid. Näiteks on võimalik anda tagasisidet konkreetsele kohustatud isikule teate alusel kriminaalmenetluse algatamise, süüdistuse esitamise ja kohtulahendite kohta, kui sellise info jagamine ei kahjusta kriminaalmenetluse huve ja pank käsitleb saadud teavet konfidentsiaalsena.	Selgitatud ja täiendatud. Rahapesu Andmebüroo lähtub andmete edastamisel RahaPTS-i ja teiste asjakohaste õigusaktidega seatud piirangutest ja andmekaitse nõuetest. Tagasisidestamine toimub ulatuses, mis ei takista rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise ja seonduvate kuritegude avastamist ning uurimist ja kriminaalmenetluse kulgu. Eelnõu seletuskirja § 1 punkti 7 on lisatud täiendavad selgitused.

3	RahaPTS § 58 lg 1 täiendamisega tekib RAB-il õigus kohustatud isikult või kolmandalt isikutelt oma ettekirjutusega nõuda „andmeid, sealhulgas isikuandmeid ja eriliiki isikuandmeid“ selleks, et täita § 54 lõike 1 punktides 1, 2, 4, 6, 8 ja 9 tulenevaid ülesandeid. Pangaliidu hinnangul ei ole eelnõu seletuskirjas piisavalt põhjendatud sätte materiaalne põhiseaduspärasus ning isikuandmete kaitseklauslid on ebapiisavad. Arvestades kaasnevat intensiivsust isikute põhiõiguste piiramisel, on Pangaliidu hinnangul vajalik tagada nii põhjalikum selgitamine eelnõu seletuskirjas kui ka regulatiivsete kaitseklauslite sätestamine. Seega muudatuse kehtestamisel tuleb meie hinnangul eelnõu seletuskirja tasemel esitada põhjendused § 58 lõike 1 ning § 54 lõike 1 seoste osas, mh mis viisil või olukordades on sobiv, vajalik ning mõõdukas strateegiliseks analüüsiks (RahaPTS § 54 lõige 1 punkt 2) pankadelt või kolmandatelt isikutelt eriliigiliste isikuandmete pärimine ja millisel õiguslikul viisil on tagatud selliste päringute kaalutletus ning andmete edasine kasutamine konkreetse ülesande täitmiseks. Viitame, et sarnaselt on EL määruses nr 223/2009 (preambuli punkt 27) selgitatud, et konfidentsiaalsete andmete kasutamine eesmärkidel, mis ei ole eranditult statistilised, näiteks halduslikel, õiguslikel või maksustamise ning statistiliste üksuste kontrollimise eesmärkidel tuleks rangelt keelata (riikliku statistika seaduse § 34 lõige 11). Samuti viitame, et Riigikohus on alles hiljuti lahendis 2-20-19001 leidnud, et „Pangasaladuse hoidmise kohustus tuleneb krediitdiasutuse ja tema kliendi vahelisest erilistest usaldussuhtest ning selle eesmärk on kaitsta krediitdiasutuse klienti. Klient peab saama eeldada, et krediitdiasutus kaitseb nii pangatoimingute tegemisel kui ka väljaspool seda tema majandusliku ja informatsioonilise enesemääramise õigust, aga ka ärisaladust ning eraelu. Kõnealuse usaldussuhte kaitsmine on põhjendatud mh sellega, et krediitdiasutusel on tulenevalt selle suhte iseloomust oma kliendi kohta märkimisväärses koguses teavet, mis võiks anda krediitdiasutusele laiaulatusliku võimaluse sekkuda kliendi õigushüvedesse. Panga ja kliendi vahelise suhte eripäraks on lisaks asjaolu, et tavaliselt on see suhe väga pikaajaline ja püsiv ning vajab seetõttu erilist kaitset.“ Leiame, et täiendavate põhjenduste esitamata jätmisel eelnõu seletuskirjas ei pruugi krediitdiasutuse seaduse § 88 lõige 42 koosmõjus eelnõuga muudetava RahaPTS § 58 lõikega 1 (ilma täiendavate selgituste ning garantiideta) enam anda piisavat kaitset Riigikohtu lahendis avatud usaldussuhtele, mille soovimatu tagajärjena ei saa välistada isikute eemaldumist	Muudetud, selgitatud ja täiendatud. Esmalt toome välja, et kuivõrd ettekirjutusega eriliigiliste isikuandmete küsimise vajadus praktikas pigem puudub, siis tuleb pidada mõistlikuks selle osa RahaPTS § 58 lõikest 1 välja jätmist ning seega sõnastatakse RahaPTS § 58 lõige 1 võrreldes eelnõu esimese versiooniga mõnevõrra erinevalt: „(1) Rahapesu Andmebürool on õigus seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks saada enda määratud tähtajaks teavet, sealhulgas isikuandmeid, pädevatelt järelevalveasutustelt ja teistelt riigi ja kohaliku omavalitsuse asutustelt ning kohustatud isikult ja kolmandalt isikult. Käesoleva seaduse § 54 lõike 1 punktides 1, 2, 4, 6, 8 ja 9 tulenevate ülesannete täitmiseks kohustatud isikult ja kolmandalt isikult andmete saamise aluseks on Rahapesu Andmebüroo ettekirjutus. Peame vajalikuks selgitada muudatuse tausta. Seni kehtinud RahaPTS § 58 lg 1 oli sõnastatud järgmiselt: „(1) Rahapesu Andmebürool on õigus seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks saada enda määratud tähtajaks teavet pädevatelt järelevalveasutustelt ja teistelt riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustelt ning ettekirjutuse alusel kohustatud isikult ja kolmandalt isikult.“ Seega ei olnud sättes toodud, kas saadav teave sisaldab isikuandmeid, ning samas oli ka teabe saamine ettekirjutuse alusel toodud üksnes üldistatud kujul ehk et puudus selgus, milliste ülesannete täitmiseks on Rahapesu Andmebürool õigus küsida andmeid ettekirjutuse alusel. Uus sõnastus loob aga selgema arusaama andmete töötlemise ulatusest, viisist ja eesmärgist. Esmalt tuuakse välja Rahapesu Andmebüroo üleüldine õigus saada andmeid, sealhulgas isikuandmeid, ning teiseks piiratakse Rahapesu
---	--	--

	reguleerimata turgudele. Teisalt pooldame RAB-i strateegilise analüüsi funktsiooni ning selleks vajalikku otsustusvalikut.	Andmebüroo õigust küsida ettekirjutuse alusel andmeid vaid teatud ülesannete täitmiseks. Oleme seisukohal, et ettekirjutuse alusel saadavate andmete piiritlemine vastavalt töötlemise eesmärkidele RAB-i konkreetsete ülesannetega teenib õigusselguse huve ja tagab andmete töötlemise vajaliku läbipaistvuse senisest normi sõnastusest paremini ning on pigem Rahapesu Andmebüroo õigusi kitsendav kui laiendav, kuna varasemalt taoline piiritus puudus. Täiendavalt oleme seletuskirjas selgitanud, et kuivõrd RAB-i tuumfunktsioon on rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine (§ 54 lg 1 p 1), ei ole kuritegude avastamine ja tõkestamine võimalik ilma kuriteoga seotud isikute ja tehingute andmeteta. Samuti ei ole RAB-il seostatavate andmete puudumisel võimalik efektiivselt analüüsida võimalikke rahapesu ja terrorismi rahastamise juhtumeid (§ 54 lg 1 p 1, p 9), edastada vajalikke andmeid rahapesu ja terrorismi rahastamise uurimiseks ja tõkestamiseks asjakohastele asutustele (§ 54 lg 1 p 6, p 8) veenduda turuosaliste tegevuse seaduspärasuses (§ 54 lg 1 p 4) ega kujundada tõepärast riskipilti (§ 54 lg 1 p 2). Seletuskiri sisaldab isikuandmete töötlemise osas põhiseaduspärasuse analüüsi, milles on käsitletud isikuandmete töötlemisega kaasneva riive proportsionaalsust isiku põhiõiguste suhtes. Olete väljendanud muret krediidiasutuse ja tema kliendi usaldussuhte osas ning ohule, mis võib kaasneda Rahapesu Andmebüroole andmete, sealhulgas isikuandmete, väljastamisega ning Rahapesu Andmebüroo poolt andmete töötlemisega.
--	---	---

		Toome välja, et sätet tuleks vaadata muu hulgas koosmõjus RahaPTS §-ga 60, mis käsitleb andmete kasutamise piiranguid, sealhulgas piiratud juhte, mille puhul tohib Rahapesu Andmebüroo andmeid väljastada. Eelnõuga kavandavate muudatuste kohaselt sõnastatakse § 60 veelgi täpsemaks ning sõnastamisel on, muu hulgas lähtutud ka krediitiasutuste seaduse § 88 lõikest 4, mis seab saladuse hoidmise kohustusele tähtajatus (eelnõu seletuskirja § 1 p 20).
--	--	--